



## EPR-sleuteloverdracht aan GGD Amsterdam

### GGD Amsterdam coördineert de stadsdelen in gezamenlijk eikenprocessierupsbeheer

Amsterdam kent een unieke situatie: het heeft EPR-beheer centraal ondergebracht bij de GGD. De GGD heeft contact met huisartsen om de impact van EPR-overlast op de volksgezondheid te volgen. Coördinator Jan Buijs deelt zijn ervaring met ons op het symposium.

Auteur: Karlijn Raats

Amsterdam heeft sinds 2009, het jaar van EPR-ontdekking in de hoofdstad, haar EPR-beheer in handen gelegd van de GGD Cluster Leefomgeving. Dit is gebeurd omdat het EPR-probleem de volksgezondheid betreft en daardoor stadsdeeloverstijgend is. Amsterdam maakt gebruik van de meest gestandaardiseerde werkmethode om de overlast voor mensen in dit druk bevolkte gebied binnen de perken te houden. Verder heeft de GGD contact met huisartsen om de impact van EPR-overlast op de volksgezondheid te volgen.

#### Centralisatie

Coördinator Jan Buijs legt uit waarom EPR-beheer gebeurt vanuit het centrale GGD-punt: "Amsterdam kent een indeling in autonome stadsdelen. Zij hebben elk een onafhankelijk coördinatiepunt voor beheer van de openbare ruimte en groen. Eikenprocessierups is echter handig om door de GGD te laten beheren omdat de volksgezondheid ermee gemoeid is. Het beheer vindt dan wel plaats in samenwerking met beheerders en boombeheerders."

Wat is de taak van boombeheerders bij EPR-beheer? Buijs: "Lokaal faciliteren. Dat wil zeggen; kijken of er lokaal nog voorlichting nodig is, afzettingsmaatregelen nemen en toegang tot de eik verschaffen voor de bestrijders, verkeersituaties rond de eiken regelen. Op het moment dat de inspecterende partij er niet is, kunnen de beheerders ook zelf meldingen invoeren in DigiDis. De inspecteur loopt dat later na. Hoe meer ogen meezoeken, hoe meer je vindt."

#### Voordelen GGD

Buijs vertelt over de werkzaamheden die de GGD doet binnen EPR-beheer: "Samen met Henry Kuppen heb ik de eerste locatie met Eikenprocessierups onderzocht en met de Boomconsulent van Dienst Ruimtelijke Ordening een monitoring opgezet. We coördineren verder het hele traject, vanaf de meldingen die binnenkomen tot aan monitoren, registreren, rapporteren, opsporen, bestrijden en eventueel preventief behandelen." EPR-beheer onderbrengen bij de GGD heeft natuurlijk zo zijn voordelen. Niet alleen stuurt de

GGD de vermindering van plaagdruk aan, ook voert zij overleg met belangenpartijen, met huis- en dierenartsen, (boom)beheerders, politiek, en burgers. Buijs: "Dit overleg met andere partijen is traditioneel ook een typische taak van de GGD: overleg met andere partijen. Maar ook hebben we als taak dat we als vraagbaak dienen voor bewoners."

Amsterdam kan zich gelukkig niet bogen op een even lange ervaring met EPR zoals bijvoorbeeld gemeente Sittard-Geleen. Desondanks begint het EPR-beheerbeleid al een gestructureerde vorm te krijgen. "De bestrijdingsmethodiek is met name

**"De GGD  
voert overleg met  
huis- en dierenartsen,  
allerlei beheerders  
en belangenpartijen"**

## "Ontwikkelingen van geografische informatiesystemen gaan nu heel snel"

nog in ontwikkeling. We kunnen al wel heel nauwkeurig monitoren en registreren met Digidis. Dat is een systeem waarmee elke bestrijder makkelijk mee kan werken tijdens het registreren van eikenprocessierups in eiken. Het is essentieel dat deze gegevens nauwgezet genoteerd worden en in een goed systeem opgeslagen staan waar iedereen makkelijk bij kan, want zij liggen aan de basis van de beslissing of er een preventieve behandeling volgt, of bestrijding, of waar voorlichting nodig is, of welke boombeheerder extra geattendeerd moeten worden. Vanuit een centraal punt kun je over al deze zaken goed overzicht houden."



Jan Buijs, wetenschappelijk medewerker GGD Amsterdam.

De GGD Amsterdam werkt momenteel met een monitoringsbestek. Aannemer Henry Kuppen voert het monitoren uit. Dat is tijdelijk, als het aan Jan Buijs ligt. "Het liefste willen we boombeheerders trainen om zelf te gaan monitoren, maar de mogelijkheden en uren zijn er momenteel niet om dat voor elkaar te krijgen. Het kost aardig wat tijd voordat je het monitoren onder de knie krijgt: het kijken is een erg specialistisch werk." Daarnaast werkt GGD Amsterdam met een bestrijdingsbestek. Daarbij gaat de bestrijder, Eikenprocessierups totaalzorg, met een hoogwerker de boom in zuigt de nesten weg. "Als preventieve behandeling hebben we nu Xentari. Nematoden gaan we wellicht toepassen in bepaalde gebieden waarin dat ecologisch meer verantwoord is."

### Zoveel mogelijk gegevens verzamelen

Vanuit zijn ervaring bij een centraal orgaan kan Jan Buijs aan andere gemeentes adviseren in hun EPR-beheerbeleid: "Probeer -vooral kleinere gemeentes onderling- goed samen te werken, ook binnen de regio. Je kunt voor regionale registratie en coördinatie contact zoeken bij overkoepelende organen die met grotere registratiesystemen werken, zoals Landschapsbeheer, provincie of GGD. Belangrijk doel van regionale registratie is aan het eind van het jaar een goed overzicht hebben van aantasting door EPR, en waar vlinders vliegen of gevlogen hebben. De coördinator moet eikenlocaties voordat het seizoen begint goed in kaart hebben, zodat het eikenbestand goed en snel af te werken is in het EPR-seizoen. De ontwikkelingen van Geografische informatiesystemen gaan nu heel snel. Het wordt steeds makkelijker om overzichtskaarten te maken, als je

## "Feromoon vallen laten aandachtsgebieden zien"

maar de coördinaten van de eik en de aantasting vastlegt."

Een andere tip: "Gebruik feromoonvallen. Feromoonvallen laten aandachtsgebieden zien, ook al zijn er geen nesten in de buurt. Bij de GGD houden we er dan rekening mee dat we op die plekken waar vlinders gevangen zijn het jaar

daarop goed moeten inspecteren. Een voorbeeld daarvan is dat we in het Amsterdamse Bos veel vlinders hebben gevangen, maar geen nesten hebben gevonden. Omdat in het Amsterdamse Bos veel recreatie is, houden we de boel er extra in de gaten. We houden sowieso goed in de gaten of er EPR is op plekken waar evenementen gehouden worden. Vooraf inspecteren we of er rupsen aanwezig zijn. Voordat het festival bij Gaasperplas afgelopen jaar plaatsvond, hebben we een aantal nesten weggehaald. Er zijn daarvoor ook geen klachten binnengekomen."

### Communicatie met huisartsen

In hoeverre heeft de GGD baat bij de snelle communicatie met partijen zoals huisartsen? Veel boombeheerders weten immers niet of hun werk helpt, want er is weinig of geen terugkoppeling van huisartsen. Jan Buijs: "Zelfs als GGD hebben we weinig terugkoppeling van huisartsen gekregen. We nemen op twee manieren contact op met huisartsen: via telefoon en via email. Alleen de respons via de telefoon verloopt goed. Via email krijgen we helaas geen reactie. In Amsterdam is nog niet sprake geweest van veel overlast. Onderzoek door Henk Jans en GGD Brabant aan de hand van interviews met huisartsen liet zien dat bij een maximale plaagdruk in Brabant 5 procent van de mensen huiduitslag of gezondheidsproblemen hadden. Daar zit Amsterdam gelukkig mijlenver vanaf. We hebben tot nu toe ongeveer vijf meldingen gehad per jaar. Afgelopen seizoen was er wel flinke aantasting. Inmiddels is 6 procent van de eiken aange-tast met één of meerdere nesten."